

Hava vit bygt skeivt út á Sundi!

Eitt kolaorkuverk hevði minkað um SEV-rokningina

Kolið er tveir triðingar til eina helvt biligari enn oljan. Harafrat fáa vit bæði el- og hitaorku burturúr. Totala virkningsstigið á olju liggur um 60%, meðan tað á koli er 85%. Hetta kom fram á einum almennum fundi á Fróðskaparsetrinum í Havn í vikuni, har projekteringsstjórin á donsku fyrirkuni Elkraft, Johan Pettersen greiddi frá kolaorkuverkum

Hóast flest onnur lond í Europa síðni oljukreppan tók seg upp í 1973 hava lagt um frá olju til at brúka kol og gass istaðin, so hava Føroyar kortini — kanska sum tað einstani landið í Europa — hildið fram við at útbýggja dieselverkin.

Hetta sigur projekteringsstjórin á donsku orkufyrirkuni ELKRAFT, Johan Pettersen, sum just hevur verið í Føroyum.

Seinasta mikuvöld helt hann fyrilestur á Fróðskaparsetrinum: um kolaorku og kolaorkuverk. Aftaná tósadi Tíðindablaðið Sosialurin við hann.

Johan Pettersen er ógvuliga bilsin yvir orkuútbýggjina í Føroyum seinastu 10 árin. Hann heldur tað vera loðið, at vit hava bygt oljuverkin so nógv út, tá prisurin á koli er helvtina ella trýggjar ferðir lægri. Tit vilja útbýggja vatnið, men tað er so ikki nóg mikið bert við vatni. Tit mugu hava termiska orku eisini. Hvi tit hava valt oljuverkin istaðin fyrir kolaorkuverk skilji eg ikki, sigur Johan Pettersen.

Eitt kolaorkuverk og eitt oljuorkuverk kosta í dag umleið tað sama at byggja. Men so er alt eisini sagt. Ti hvat rakstrinum viðvikur, so

er kolaorkan munandi biligari.

Sundsverkið

— Taka vit nú tøluni fyrir útbýggjina av verkinum á Sundi við einum motori, so kemur henda útbýgging at kosta umleið 140 mill. kr. Motorurin er uppá 12M, eftir ti, sum mæi er upplýst.

Verður enn ein motorur settur upp á sundi sum tað hevur verið ætlanin, so verður samlaða útbýggingin av oljuorkuni á Sundi at kosta einar 200 mill. kr. Tað er so fyrir 2x12 MW.

Johan Pettersen visir á, at eitt kolaorkuverk í hesi stöðinni kostar millum 150 og 200 mill. kr. at byggja. Við at brúka kol sum brennievni istaðin fyrir olju, sparir tú tveir triðingar til helvtina av brennievniðslunum. — Ein og hvør kann mynda sær, hvat lonar seg best fyrir samfelagið sigur Johan Pettersen.

Afrat prisyrimuninum kemur so, at eitt kolaorkuverk umfram at framleiða elorku eisini er vælegnað at framleiða hita. Og í seinasta enda fer ein slik útbýgging at

hava ávirkan á elprisin, sum so aftur hevur positiv ávirkan á gongdina í idnaðinum osfr.

Johan Pettersen sigur, at eitt kolaorkuverk, sum teir í løtuni projektera til Jacobs-havn í Grønland uppá 3–5 MW hevði egnað seg væl til t.d. Suðuroynna. Hann heldur hetta hevði verið ein skilagóð ilaga.

Dálking

— Hvussu við dálking frá kolaorkuverkum?

— Kolaorkuverk dalka ikki meira enn onnur orkuver. Møguleikar eru at brúka øskuna til at blanda upp betong og cement og at fylla í vegirnar. Tað sum er eftir kann koyrast á sjógvin. Men hvat viðvikur føroyskum vidualskiftum, so ber als ikki til at sammeta við tveir stóru kolaorkuverkin í t.d. Danmark, ið brúka fleiri millionir tons av koli árliga. Seta tit eitt 5 ella 12 MW kolaorkuverk upp í Føroyum, so er tað rættiliga avmarkað, hvat verður av øsku.

Tvey ár at projektera og byggja kolaorkuverk

— Kolið hevur eisini verið framtíð í orkukjakinum í Føroyum. Tað hevur m.a. verið vist á frá ymsum síðum, at tað ganga heili 7 ár frá tí, at tú byrjar at tilrættaleggja eitt kolaorkuverk til tað er klárt at taka í brúk. Er tað so?

— Jamen, farið tá til Svalbard og spyrjið, hvussu langa tíð tað tók at seta kolaorkuverkið upp har. Tað tók minni enn tvey ár frá tí vit byrjaðu at projektera tað til tað varð tikið í brúk. Verður tað tósáð um eitt sjeið ára skeið, so mugu tveir fimm restandi árin vera tann tíð politikararnir brúka til at kjakast um hetta.

— Tað hevur eisini verið sagt í jakinum um kol ella olju, at fyrir at tað skal lona seg við einum kolaorkuveki, so má tað hava eina stöð uppá 200 MW!

— Tað er ikki rætt. Smá kolaorkuverk eru líka kappingarfer við oljuverk sum tveir stóru. Og just tveir smáu eru vælegnað til smærri pláss,

Av misgávum kom nakað skeivt fyrir í greinini um kolaorku í Sosialinum seinasta leygardag. Vit endurprenta ti ein part av greinini her:

har tað bæði er tørvur á el- og hitaorku.

Johan Pettersen leggur afrat, at kolaorku verk hava dupult so langa livitíð sum eitt dieselverk. Harafrat kemur, at totala virkningsstigið við at kombinera el og hita frá kolaorkuveki liggur um 85%, meðan tað á olju er 60%.

— Tað verður sagt, at føroyska kolid er ov dyrt til eitt kolaorkuverk!

— Tað er heilt hópislegt at seta tingini soleiðis upp. Ti el-framleiðslan skal ikki grundast á, hvat tað kostar at framleiða kol í Suðuroynni men á prisin á fria marknaðinum. Annars verður móguleiki at minka um tilskotið til føroyska kolid, um framleiðslan av koli verður størri og meiri rationell, havi eg skilt.

At enda sigur Johan Pettersen, at tað úttan iva er ein klók ilaga at byggja eitt umleið 5 MW kolaorkuverk í Suðuroynni til egið brúk grundað á føroyskt kol.

Vatnorkan og Sundsverkið

Vit lova okkum at prenta henda part av frágreiðingini sum varð lagdur fram á umboðsfundi SEV's í vikuni:

Hin 30.03.78 samtykti umboðsnevndin einmælt eftir til-mæli frá orkunevnd elfelagsins at gera neyðugar fyrirreikningar, soleiðis at tað sum skjótast kundi farast undir útbýgging av vatnorku á hesum stöðum:

1. Eiðisvatni. Fjallavatn og Fossavirkinum.
2. Viðkan av avfallsekinum í Botni.
3. Skúvoy, Mykinesi og Fugloy.

Og sendu vit landsstýrinum eina gjølla frágreiðing df. 19.07.78 um málið.

A umboðsfundum í mars og mai 1979 varð samtykt at fara undir útbýgging sbr. eina 10-ára ætlan fyrir 1979/80-88/89 og varð nevnda ætlan handað landsstýrinum á fundi hin 16.08.79 samstundis sum søkt varð um byggið, vøðald og hjálp, so neyðugar byggingingur kundi faast til vega.

Landsstýrið var positivt; men helt at hitt nýggja orkuraðið mátti kanna projektið, áðrenn stöðan kundi takast til málið. Ávtala varð gjørd við Højgaard & Schultz um

liðug í jan. 1980. So vit gjørdur landsstýrið vart við, at tað kom at kosta nógvur mió. kr. um kanningarnar tóku ov langa tíð. Men landsstýrið helt, at tær kundu verða lidnar í apríl 1980.

Kanningarnar hava tó drigið út, og ikki fingur vit nakað endaligt úrslit, áðrenn í apríl 1982. Ongar itøkuligar tilráðingar eru gjørdar; men verður hildið, at frægasta byggiætlanin er tann, ið SEV hevur skotið upp. Hjálparmenn teirra — hitt norska verkfrøðingafelagið Berdal — halda tó, at vatnvirkinu áttu at byggjast stori.

Hin 27. apríl 1982 vóru SEV styrið og Orkuraðið til fundar í landsstýrinum har SEV ferdi fram at elfelagið ikki kundi liva fleiri ár við einum so týðningarmiklum spurningi óloystum, og at nú mátti stöða takast til hetta mál. Einkil itøkiligt varð tó

samtýkt; men við skrivi frá 16. juli 1982 boðaði landsstýrið frá, at SEV kundi fara undir útbýgging av vatnorkuni, treytað av at neyðug byggiðgylvir vóru fingin frá øðrum myndugleikum. Her er tað serliga fríðingarmyndugleikarnir, ið koma inn í myndina.

Um várið 1979 vóru umsóknir um byggiðgylvi sendar til Eysturoya og Vága fríðingarnevndir, og vildi Eysturoya fríðingarnevnd ikki ganga umsóknini á mæti, meðan Vága fríðingarnevnd tók so nógv fyrivarni, at ógjørligt varð at byggja.

Skissuprojektið fyrir økið í Norðurstreyt var ikki liðugt fyrr enn seinast í 1982, so her er eingin umsókn send inn, men hini málini eru kærada til Yvirfríðingarnevndina í aug. 1979.

Nógv er talað og skrivað aftur og fram um hesi mál,

men enn er spurningurin um vatnútbýgging óloystur og nú hevur Yvirfríðingarnevndin avgjørt at lata Vandkvalitetssinstituttet í Keypmannahavn gera eina ökologiska kanning av núverandi økinum í Vestmanna og út-nyrðingspartinum av Eysturoy. Væntandi verða hesar kanningarløknar um ársskiftið 1983–84 soleiðis, at vit móguliga kunna fara undir bygging á sumri 1984.

A umboðsfundi hin 31. mars 1982 varð »Resumé vedr. udbygningsundersøgelser, marts 82» gjørt av Højgaard & Schultz handað umboðsmönnum, og varð. kanningarúrslitið hetta:

	MW	mill.kWh	mió.kr.	kr./kWh
Basisár 1978	20,7	91,3	319	3,50
46,6	122,0	716		
	MW	mill.kWh	mió.kr.	kr./kWh
Basisár 1978	20,7	91,3	319	3,50
Basisár 1981	46,6	122,0	716	5,98
+%	125	34	124	68

	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87
Mett maxlast MW	33,5	35,5	37,8	40,1	42,5
Vatnmáttur MW	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Motormáttur MW	24,0	36,0	36,0	36,0	36,0
Samtal mátt. MW	36,0	48,0	48,0	48,0	48,0

Um motori 4 berst okkurt á ella vatnrot verður, er maskinorkan ikki stori enn 36 MW, t.v.s. at vit kunna vænta trupulleikar um eini 2

nýggja maskinhúsið á Sundi bygt til 2x12 MW motorar við allari útgerð, og var motorur nr. 2 tilboðin í optión fyrir 53 mió. kr. Hetta tilboð

boð, ið stóð við til 1. nov. 82. Hetta varð uppá 63 mió. kr. Tað tykist heilt órimuligt, og vænta vit ein rimuligan avslátt, um tað verður

